

Ma'mura DADAMIRZAYEVA,

Tayanch doktorant, Namangan davlat universiteti, Namangan, O'zbekiston

Email: mamuradadmirzaye71@gmail.com

Dotsent, PhD U. Ulasheva taqrizi asosida

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARDA DIZAYN FIKRLASHNI BADIY ASARLAR VOSITASIDA SHAKLLANTIRISHNING LOKAL-MODULLI TEXNOLOGIYALARI

Annotatsiya

Ushbu maqolada umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'quvchilarida badiiy asarlar orqali dizayn fikrlash (design thinking) ko'nikmalarini rivojlantirish konseptual asoslari tadqiq etiladi. Tadqiqot doirasida badiiy asarlar asosida lokal-modulli texnologiyalarni ishlab chiqish va ularni o'quv jarayoniga integratsiya qilish usullari o'rganib chiqiladi. Tadqiqotda obyekt sifatida badiiy asarlarning interpretiv imkoniyatlari va ta'limning lokal-modulli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari xalqaro va O'zbekiston ta'lim tizimidagi islohotlar (Prezident maktablari, ixtisoslashtirilgan maktablar) misolida tahlil qilinadi. Badiiy asar qahramonlari duch kelgan muammolarni dizayn fikrlash bosqichlari (empatiya, ideatsiya, prototip) orqali hal qilish metodikasi taklif etiladi.

Kalit so'zlar: Dizayn-fikrlash, lokal-modulli texnologiya, kognitiv egiluvchanlik, evristik tahlil, interpretiv faoliyat, konvergent fikrlash, didaktik modellashtirish.

LOCAL-MODULAR TECHNOLOGIES FOR THE FORMATION OF DESIGN THINKING IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH LITERARY WORKS

Annotation

This article explores the conceptual foundations of developing design thinking skills in primary school students through the medium of literary works. The research examines the interpretive potential of literary works and the advantages of employing local-modular technologies, drawing on international experiences and recent educational reforms in Uzbekistan, specifically focusing on Presidential and specialized schools.

Key words: Design thinking, local-modular technology, cognitive flexibility, heuristic analysis, interpretive activity, convergent thinking, didactic modeling.

ЛОКАЛЬНО-МОДУЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ФОРМИРОВАНИЯ ДИЗАЙНЕРСКОГО МЫШЛЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ПОСРЕДСТВОМ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ

Аннотация

В данной статье исследуются концептуальные основы развития навыков дизайн-мышления (design thinking) у учащихся начальных классов общеобразовательных школ посредством художественных произведений. В качестве объекта исследования анализируются интерпретационные возможности художественных произведений и преимущества использования локально-модульных технологий в образовании на примере международного опыта и реформ в системе образования Узбекистана (Президентские школы, специализированные школы). Предлагается методика решения проблем, с которыми сталкиваются герои художественных произведений, через этапы дизайн-мышления (эмпатия, идеация, прототипирование).

Ключевые слова: Дизайн-мышление, локально-модульная технология, когнитивная гибкость, эвристический анализ, интерпретационная деятельность, конвергентное мышление, дидактическое моделирование.

Kirish. Bugungi jadal o'zgarib borayotgan dunyoda o'quvchilardan nafaqat nazariy bilim, balki nostandart vaziyatlarda yechim topish-kreativlik va kritik fikrlash talab etilmoqda. Dizayn fikrlash-bu inson ehtiyojlariga yo'naltirilgan muammolarni hal qilish algoritmi bo'lib, u ta'lim sohasiga Stenford universiteti tajribasi asosida kirib keldi. Zamonaviy pedagogika va kognitiv psixologiya chorrahasida "fikrlash arxitekturasini"ni qayta qurish masalasi global ahamiyat kasb etmoqda. Dizayn-fikrlash nafaqat muhandislik yoki grafik sohalarga tegishli termin, balki u kreativ muammolarni yechish uslubi sifatida ta'limning barcha bosqichlariga integratsiya qilinmoqda. [1]. Badiiy adabiyot-insoniyat tajribasining konsentratsiyasi hisoblanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tasavvur olami boy bo'lib, ularda empatiya (his qilish) tuyg'usi juda kuchli rivojlangan bo'ladi. Lokal-modulli texnologiyalar esa ta'lim jarayonini muayyan maqsadli bloklarga ajratgan holda, o'quvchi imkoniyatlariga moslashtirish imkonini beradi. Maqolaning maqsadi-adabiyot darslarida asar syujetini shunchaki yodlashdan, undagi muammolarni dizayn fikrlash orqali kreativ hal qilishga o'tish metodikasini asoslashdir. XXI asr globallashuv va raqamli transformatsiya davri ekanligi sababli, jahon ta'lim tizimi o'zining fundamental tamoyillarini qayta ko'rib chiqishga majbur bo'lmoqda. Endilikda ta'limning asosiy vazifasi

faqatgina o'quvchining xotirasiga ma'lumotlarni to'plash (reproduktiv ta'lim) emas, balki uning kognitiv va kreativ salohiyatini rivojlantirish, murakkab va noaniq vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qila olish qobiliyatini shakllantirishga yo'naltirilgan. Ushbu yangicha pedagogik paradigma tarkibida "dizayn fikrlash" (design thinking) tushunchasi eng strategik kompetensiyalardan biri sifatida ko'rilmogda [2]. Dizayn fikrlash-bu shunchaki estetik ko'rinish berish yoki vizual dizayn yaratish jarayoni emas, balki bu muammoni inson ehtiyojlaridan kelib chiqib, tizimli va kreativ yechim topishga asoslangan intellektual metodologiyadir. Dunyo miqyosidagi yetakchi kompaniyalar (IDEO, Google, Apple) ta'lim institutsiyalari (Stanford d'University, Harvard) ushbu metodologiyani biznesdan tortib, ijtimoiy muammolarni hal qilishgacha bo'lgan barcha sohalarga tatbiq etmoqdalar.

Dunyo miqyosida dizayn fikrlashning ahamiyati quyidagi uchta asosiy jihatda namoyon bo'ladi:

Inson markaziligi (Human-centricity): Har qanday yechim yoki innovatsiya avvalo insonning ehtiyojlari, his-tuyg'ulari va muammolariga asoslanishi shart. Bu esa muammoga nafaqat texnik, balki psixologik va ijtimoiy nuqtayi nazardan qarashni talab qiladi.

Iterativlik (Takrorlanuvchanlik): Dizayn fikrlash jarayoni "xato qilishdan qo'rqmaslik" tamoyiliga asoslanadi. Muammoni yechish jarayonida yaratilgan prototiplar muntazam ravishda sinovdan o'tkaziladi, kamchiliklar aniqlanadi va qaytadan takomillashtiriladi. Bu esa o'quvchida muvaffaqiyatsizlikdan qo'rqmaslik va xatolar orqali o'rganish (learning from failure) ko'nikmasini shakllantiradi.

Multidissiplinar yondashuv: Dizayn fikrlash turli soha vakillarini- psixolog, muhandis, ijtimoiy xodim va san'atkorlarni birgalikda ishlashga chorlaydi. Bu bugungi kunda global muammolarni (ekologiya, ijtimoiy tengsizlik va h.k.) hal qilish uchun zarur bo'lgan kollektiv intellektni shakllantiradi.

Zamonaviy ta'lim falsafasida "4C" kompetensiyalari (Critical thinking-tanqidiy fikrlash, Creativity-kreativlik, Collaboration-hamkorlik, Communication-muloqot) ustuvor o'rin tutadi. Dizayn fikrlash metodologiyasi ushbu to'rtlamaning barchasini o'z ichiga olgan yagona vosita sifatida namoyon bo'ladi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida dizayn fikrlashning o'zni ayniqsa muhimdir. Chunki bolalikning ilk yillarida shakllangan dunyoqarash, muammolarga bo'lgan yondashuv va ijodiy o'sish qobiliyati insonning butun hayot davomidagi intellektual profilini belgilab beradi. An'anaviy ta'lim tizimi ko'pincha o'quvchiga tayyor javoblar va qo'llangan algoritmlarni taqdim etadi. Biroq, bu yondashuv o'quvchining "muammoli vaziyatda qanday harakat qilish kerak?" degan fundamental savolga javob topish qobiliyatini cheklab qo'yadi [4].

Adabiyotlar tahlili. Dizayn-fikrlashning pedagogik funksiyalari T.BraunIDEO kompaniyasi asoschisi sifatida dizayn fikrlashning "Common Sense" (oddiy mantiq) va "Human-Centered Design" (inson markazli dizayn) tamoyillarini tadqiq qilgan. U dizaynni muammolarni hal qilishning strategik usuli sifatida ko'rsatadi, D. Kelli Kreativlik va innovatsiya jarayonida empatiya (his qilish) qanday rol o'ynashini, foydalanuvchining ichki dunyosini tushunish qanday qilib texnik yechimga aylanishini asoslab bergan. O'zbekistonlik olimlardan R. Jo'rayev, B. Adizov va boshqalarning tadqiqotlarida ta'limni modullashtirish va tizimli yondashuv masalalari yoritilgan. Bundan tashqari ta'lim jarayonlarini modullashtirish, darslarni mantiqiy bloklarga bo'lish orqali o'quv samaradorligini oshirish va tizimli ta'lim texnologiyalarini rivojlantirish masalalarini o'rganishgan. Biroq, aynan badiiy matn tahlilini dizayn-fikrlash bosqichlari (Empatiya -

> Definisiya -> Ideasiya -> Prototip -> Test) bilan sinxronlashtirish masalasi kam tadqiq etilgan. Bu esa ta'limda STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Math) yondashuvining "Arts" (San'at/Adabiyot) qismini boyitishni talab etadi [6].

Metodologik asoslar va lokal-modulli texnologiya strukturalari

Dizayn fikrlashni boshlang'ich ta'lim jarayoniga integratsiya qilishda metodologik yondashuvning asosi sifatida konstruktivizm va konstruktiv-taraqqiyot nazariyalari yotadi. J. Piaget va L. Vigotskiy ta'lim nazariyalariga ko'ra, o'quvchi bilimlarni shunchaki qabul qiluvchi emas, balki tajriba va muammolarni hal qilish orqali bilimlarni o'zi "quruvchi" (construct) subyektidir. [8]. Tadqiqotda kompleks pedagogik tahlil va qiyosiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. O'rganish jarayoni quyidagi metodologik poydevorga asoslangan.

1. Dizayn fikrlashning pedagogik adaptatsiyasi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda, dizayn fikrlashning klassik besh bosqichini pedagogik tilda quyidagicha modellashtirish mumkin: Empatiya (Emotsional anglash): O'quvchi badiiy asar qahramoni bilan ruhiy bog'lanadi. "U nimani his qilyapti?", "Uning joyida bo'lsangiz nimalarni his qilgan bo'lardingiz?" kabi savollar orqali qahramonning ichki dunyosiga kirib boriladi. Muammo aniqlash (Kontekstualizatsiya): Matndagi voqealar rivoji ichidan asosiy to'siq yoki konfliktni ajratib olish. Bu bosqichda o'quvchi "Nima uchun bu voqea sodir bo'ldi?" degan savolga javob izlaydi. G'oya generatsiyasi (Kreativ izlanish): Muammoni hal qilish uchun mavjud bo'lmagan, yangi ssenariyalar yoki yechimlarni o'ylab topish. Bu bosqichda "aqli g'oyalar" (brainstorming) usuli qo'llaniladi. Prototip yaratish (Amaliy modellashtirish): Bu bosqichda o'quvchi rasm chizishi, loy (plastilin)dan shakl yasashi, qog'ozdan qurilma yasashi yoki kichik sahna ko'rinishini ijro etishi mumkin. Sinov va takomillashtirish (Refleksiya): Yaratilgan "mahsulot" yoki yechim qanchalik samarali ekanligini baholash va uni o'zgartirish [11].

2. Lokal-modulli texnologiyaning metodik modeli. Lokal-modulli texnologiya-bu o'quv jarayonini mantiqiy, mustaqil va yutuqlar bilan xarakterlanuvchi kichik bloklarga (modullarga) bo'lishdir. Bizning tadqiqotimizda ushbu texnologiya badiiy asar bilan ishlash jarayonini quyidagi to'rt bosqichli modul tizimi orqali amalga oshirishni taklif etamiz:

Jadval 1. Dizayn fikrlash asosidagi lokal-modulli texnologiya tarkibi

Modul kodi	Modul nomi	Pedagogik maqsad	Mashg'ulot shakli va usullari
M-1	Empatiya Moduli	Qahramonning ichki kechinmalarini tahlil qilish orqali hissiy intellektni shakllantirish.	"Emotsional karta" tuzish, qahramonning yuz ifodalarini chizish, "Men uning o'rnida bo'lsam..." mashqi.
M-2	Analitik Modul	Voqea rivojidagi muammoni (konflikt)ni struktura sifatida ajratish.	"Muammo daraxti" (ildizlar — sabablar, shoxlar — oqibatlar), "Savol-javob" zanjiri.
M-3	Innovatsion Modul	Muammoga kreativ va noodatiy yechimlar ishlab chiqish.	"Kelajak asari" (asarni boshqacha yakunlash), "Yangi vosita ixtiro qilish", Brainstorming.
M-4	Amaliy Modul	Yechimni vizual yoki fizik shaklga keltirish orqali mahsulot yaratish.	Model yasash (LEGO, plastilin), Dramatizatsiya, "G'oya vizualizatsiyasi" (posteriya).

3. Modullarning integratsiyalashuv mexanizmi. Lokal-modulli texnologiyaning o'ziga xosligi shundaki, u har bir o'quvchiga o'z tezligida harakat qilish imkonini beradi. Masalan, o'quvchi M-1 modulida qahramonning his-tuyg'ularini juda chuqur tahlil qilgan bo'lsa, u M-3 modulida o'zining kreativ g'oyalarini yanada kengroq shakllantira oladi. [12].

Natijalar va tahlil. Tadqiqot davomida badiiy matn tahlil qilishda dizayn-fikrlash (Design Thinking) metodologiyasini qo'llashning pedagogik samaradorligi o'rganildi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, ushbu integratsiyalashgan yondashuv o'quvchining shunchaki matn ma'nosini anglash darajasidan, matn

ichidagi muammolarni kreativ va muhandislik mantiqi bilan hal qilish darajasiga ko'tarilishini ta'minlaydi.

1. Jahon tajribasi va nazariy asoslar bilan qiyosiy tahlil. Tadqiqot natijalarini jahon ta'lim tizimidagi ilg'or tendensiyalar bilan qiyoslaganimizda, quyidagi jihatlar yuzaga chiqdi: AQSh va Kanada tajribasi (Problem-Based Learning): G'arb mamlakatlarida "Literature Design Challenges" loyihalari doirasida adabiyot darslari ko'proq "ijtimoiy muammo hal qilish" (social problem-solving) kontekstida o'tiladi. Masalan, o'quvchilar asar qahramonining ijtimoiy muammosini (masalan, iqtisodiy qiyinchilik yoki axloqiy tanlov) real loyiha sifatida qabul qilib, uning uchun "yechim prototipi"ni (modellar, raqamli interfeyslar)

yaratadilar. Bu jarayon o'quvchining kognitiv eslab qolish (cognitive retention) darajasini an'anaviy o'qish usulidan 40-50% ga oshiradi. Finlyandiya va Janubiy Koreya (STEAM integratsiyasi): Ushbu davlatlarda "Arts" (san'at) komponenti nafaqatgina estetik zavq beruvchi, balki "Creative Engineering" sifatida talqin etiladi. Badiiy matn tahlili jarayonida o'quvchilar matndagi voqealar zanjirini vizual algoritmlar yoki strukturaviy modellar orqali ifodalashadi, bu esa ularda tizimli fikrlashni (systems thinking) shakllantiradi. Pedagogik asos: Taklif etilayotgan metodika L.S. Vygotskiyning "Yaqin rivojlanish

zonasi" (Zone of Proximal Development) nazariyasiga mos keladi. Dizayn-fikrlash bosqichlari o'quvchiga qahramonning murakkab dunyosini tushunish uchun zarur bo'lgan "scaffolding" (qo'llab-quvvatlovchi vositalar) vazifasini o'taydi.

2. Metodik modullarning tarkibiy tahlili. Olingan natijalar asosida ishlab chiqilgan integratsiyalashgan modullar strukturasi quyidagi jadvalda tizimlashtirilgan. Ushbu model o'zbekiston ta'lim tizimidagi "4K" (Kreativlik, Kritik fikrlash, Kollaboratsiya, Kommunikatsiya) ko'nikmalarini shakllantirishning amaliy vositasi sifatida taklif etiladi.

Jadval 2. Badiiy asar tahlilini dizayn-fikrlash metodologiyasi orqali STEAM modullari tizimiga o'tkazish algoritmi

Metodik modul	Dizayn-fikrlash bosqichi	Pedagogik maqsad (4K ko'nikmalari)	Badiiy matn komponenti	STEAM integratsiyasi O'quvchi mahsuloti (Output)
I. Emotsional anglash moduli	Empatiya (Empathy)	Kommunikatsiya: Qahramonning hissiy dunyosiga kirish.	Matndagi hissiy va emotsional detallarni aniqlash.	Arts: Vizualizatsiya "Emotsional xarita" (Emotion Map)
II. Muammo tahlili moduli	Definisya (Define)	Kritik fikrlash: Konfliktni aniqlash.	Asardagi asosiy konflikt yoki qahramonning muammosini formulalash.	Language Arts: Matnologiya "Muammo bayonoti" (Problem Statement)
III. Kreativ generator moduli	Ideasiya (Ideate)	Kreativlik: Noodatiy ssenariylar yaratish.	Matn chegarasidan chiqib, muammoni hal qilish yo'llarini o'ylab topish	Logic / Arts: Kreativlik "Ssenariylar xaritasi" (Brainstorming Map)

O'zbekiston tajribasi: O'zbekistonda 2022-2026-yillarga mo'ljallangan xalq ta'limini rivojlantirish milliy dasturi doirasida o'quvchilarda "4K" ko'nikmalarini (kreativlik, kritik fikrlash, kollaboratsiya, kommunikatsiya) shakllantirishga urg'u berilmoqda. Prezident maktablarida qo'llanilayotgan "Project-Based Learning" metodikasi lokal-modulli texnologiyaning yorqin misolidir.

Jadval 2 da ko'rsatilgan modullarning sinxronlashganligi shuni ko'rsatadiki, adabiyot darslarida dizayn-fikrlashni qo'llash:

Kognitiv yuklamani optimallashtiradi: Murakkab badiiy matnlar bosqichma-bosqich (mikro-modullar orqali) tahlil qilinishi o'quvchida "ma'lumot ko'pligi" (information overload) hissiini kamaytiradi. Multidisplinar bog'liqlikni ta'minlaydi: O'quvchi matnni o'qiyotganda, u bir vaqtning o'zida muhandislik (engineering) mantiqi va san'at (arts) estetikasini qo'llaydi. Amaliy natija beradi: O'quvchi faqat "biluvchi" emas, balki matn asosida yangi mahsulot (prototip) yarata oluvchi "ijodkor" sifatida shakllanadi. Bu natijalar O'zbekistondagi Prezident maktablari va innovatsion ta'limga yo'naltirilgan maktablarda adabiyot darslarini zamonaviy, loyiha asosidagi (Project-Based Learning) modelga o'tkazish uchun mustahkam metodik poydevor bo'la oladi.

Muhokama. Lokal-modulli texnologiyalarning afzalligi shundaki, u o'qituvchiga darsning ma'lum bir qismini (masalan, chorak oxiridagi tahlil darsini) to'liq innovatsion loyihaga aylantirish imkonini beradi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun bu jarayon o'yin va yaratuvchilik bilan uyg'unlashib, ta'limning qiziqarli bo'lishini ta'minlaydi. Lokal-modulli texnologiyalarni badiiy asarlar vositasida qo'llashda "Gumanitar dizayn" tushunchasi o'rta qo'l chiqadi. Bu shuni anglatadiki, o'quvchi asarni shunchaki passiv iste'mol qiluvchi emas, balki asar syujetini optimallashtiruvchi faol subyektga aylanadi.

Lokal-modulli yondashuvning afzalliklari: Adaptivlik: Har bir o'quvchi o'zining individual trayektoriyasi bo'yicha kognitiv modulni o'zlashtiradi. Intensivlik: Matnning katta hajmi kichik, mantiqiy tugal modullarga bo'linadi (masalan: "Personaj dizayni", "Konflikt arxitekturasi"). Transversal ko'nikmalar: Adabiyot darsida olingan dizayn-ko'nikmasi keyinchalik matematika yoki fizika darslarida muammo yechishda qo'llaniladi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, dizayn fikrlash o'quvchining hissiy intellektini (EQ) oshiradi. Badiiy asardagi ziddiyatlarni texnologik va tizimli yechishga o'rganish o'quvchida "Men bu muammoni hal qila olaman" degan kreativ ishonchni uyg'otadi. Bu esa o'quvchining

kelajakdagi muammoli vaziyatlarda o'zini qodir subyekt sifatida his qilishi uchun poydevor bo'ladi.

Xulosa va tavsiyalar. O'quvchilarda badiiy asarlar vositasida dizayn fikrlashni shakllantirish-bu adabiyot darslarini hayot bilan bog'lashning eng samarali yo'lidir. Lokal-modulli texnologiya ta'lim tizimini keskin o'zgartirmagan holda, bosqichma-bosqich innovatsiyalarni dars jarayoniga olib kiradi. O'quvchi asarni shunchaki o'quvchi sifatida emas, balki muammolarni hal qiluvchi (problem solver) sifatida tahlil qilishni o'rganadi. Bu esa kelajakda har qanday murakkab vaziyatda kreativ yechim topa oladigan shaxsni shakllantirishga xizmat qiladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida dizayn fikrlashni badiiy asarlar orqali shakllantirish-bu faqat adabiyot darsini boyitish emas, balki o'quvchining kognitiv va emotsional salohiyatini yangi bosqichga ko'tarishdir. Lokal-modulli texnologiyalar ushbu jarayonning tartibli, tizimli va natijador bo'lishini ta'minlaydi. Kelajakda ushbu metodikani yanada kengaytirish uchun milliy adabiyot namunalarini dizayn metodlari bilan integratsiya qilish bo'yicha ko'proq amaliy tadqiqotlar o'tkazish lozim.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, badiiy asarlar vositasida dizayn-fikrlash (Design Thinking) metodologiyasini qo'llash-bu shunchaki adabiyot darslarini boyitish usuli emas, balki o'quvchining kognitiv, emotsional va kreativ salohiyatini yangi darajaga ko'taruvchi transformatsion yondashuvdir.

Birinchidan, ushbu metodikaning amaliy ahamiyati o'quvchining ta'limiy subyekt sifatini o'zgartirishida namoyon bo'ladi. Dizayn-fikrlash integratsiyalashgan dars jarayonida o'quvchi matnni shunchaki passiv iste'mol qiluvchi (reader) emas, balki asardagi konfliktlar va ijtimoiy muammolarni tahlil qilib, ularga kreativ yechimlar taklif qiluvchi "muammolarni hal qiluvchi" (problem solver) sifatida shakllanadi. Bu esa adabiyot darslarini mavhum nazariyadan real hayotiy tajribaga (real-world application) bog'laydi.

Ikkinchidan, taklif etilayotgan lokal-modulli texnologiya ta'lim tizimini keskin rad etmasdan, balki uning mavjud strukturasi bosqichma-bosqich, tizimli va nazorat qilinadigan tarzda innovatsiyalarni integratsiya qilish imkonini beradi. Bu yondashuv, ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda, ularning mantiqiy fikrlashini vizual va amaliy (hands-on) faoliyatlar orqali mustahkamlashga xizmat qiladi.

Uchinchidan, kelajakdagi pedagogik strategiyalar nuqtai nazaridan, ushbu metodikani milliy adabiyot durdonalariga tatbiq etish bo'yicha keng ko'lamli amaliy tadqiqotlar o'tkazish zarurati mavjud. Milliy asarlardagi qahramonlar va voqealar kontekstini dizayn-fikrlash bosqichlari bilan uyg'unlashtirish — o'quvchilarda ham milliy qadriyatlarni, ham global "4K" ko'nikmalarini bir

vaqtning o'zida shakllantirishning eng samarali yo'lidir. Xulosa qilib aytganda, dizayn-fikrlash asosidagi adabiyot darslari kelajakda har qanday murakkab va tushunarsiz vaziyatda kreativ, kritik va muammolarga yechim topa oladigan shaxsni shakllantirishning fundamental poydevori bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Abdusattorov X. M. Pedagogika: Nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2010. – 256 p.
2. Alimova M. Boshlang'ich sinf o'qituvchisi uchun metodika. – Toshkent: O'qituvchi, 2015. – 180 p.
3. Matchonov A. Bolalar nutqini rivojlantirish va badiiy asarlar. – Toshkent: Ma'naviyat, 2018. – 210 p.
4. Rahimov B. Pedagogik texnologiyalar: Yangi davr talablari. – Toshkent: Universitet, 2020. – 195 p.
5. Toshpo'latov S. Boshlang'ich ta'limda ijodiy yondashuv. – Samarqand: SamDU, 2019. – 140 p.
6. Brown T. Change by Design: How Design Thinking Transforms Organizations and Inspires Innovation. – New York: Harper Business, 2009. – 336 p.
7. Kelley D., Kelley T. Creative Confidence: Unleashing the Creative Potential Within Us All. – New York: Crown Business, 2013. – 256 p.
8. Kolb D. A. Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development. – New Jersey: Prentice Hall, 1984. – 354 p.
9. Piaget J. The Psychology of Intelligence. – London: Routledge, 2001. – 280 p.
10. Vygotsky L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 1978. – 162 p.
11. IDEO. Design Thinking for Educators Toolkit. [Online]. Available at: <https://www.designthinkingforeducators.com/> (Accessed: 07.08.2026).
12. Stanford d.school. Design Thinking Bootleg. Stanford University, 2010.
13. Journal of Educational Psychology. Innovative Approaches in Primary Education. [Scientific Articles Database].